

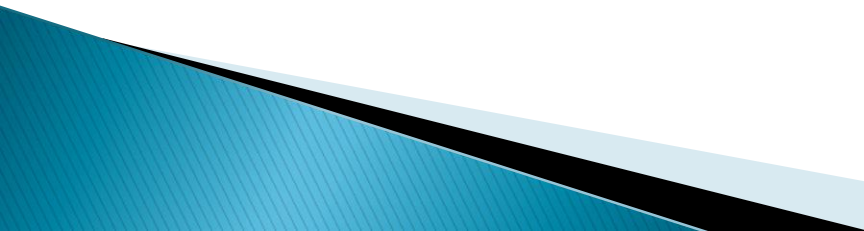
INDICADORS TEA A LA PRIMERA INFÀNCIA

Parlem de trastorns de la relació i la comunicació, moltes vegades, prèviament a un diagnòstic definitiu de Trastorn de l'Espectre Autista (TEA).

CRITERIS DIAGNÒSTICS

(És un trastorn del neurodesenvolupament)

- ▶ Dificultats persistents en ***COMUNICACIÓ i INTERACCIÓ SOCIAL***
 - ▶ Repertori de comportaments, interessos o activitats ***RESTRINGITS i REPETITIVUS***
 - ▶ Edat ***PRECOÇ*** de presentació
 - ▶ Els símptomes supossen ***DEFICIÈNCIES IMPORTANTES*** en diferents àmbits
-

És crònic, no té cura però si que és millorable depenent de: (Rivière 1997)

- La precocitat de la intervenció.
- El tracte i el tractament.
- El CI.
- La gravetat del trastorn que presenta.
- El compromís i el recolzament de la família.

SIGNES D'ALERTA EN NENS DE 0 A 6 ANYS

ALS 6 MESOS

- ▶ Pobre contacte visual
- ▶ Presten més atenció als objectes que a les persones
- ▶ Manca de somriure social
- ▶ Manca d'anticipació

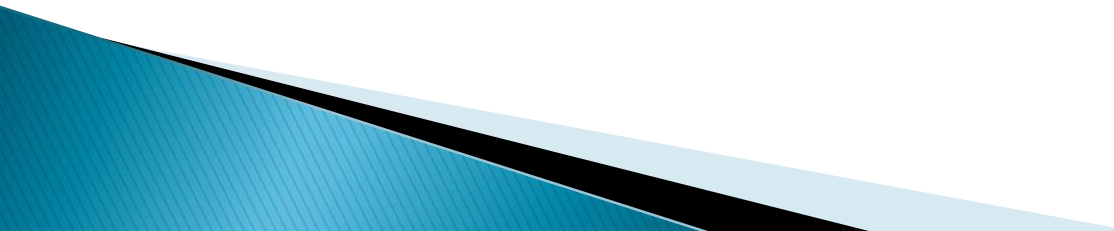

ALS 9 MESOS

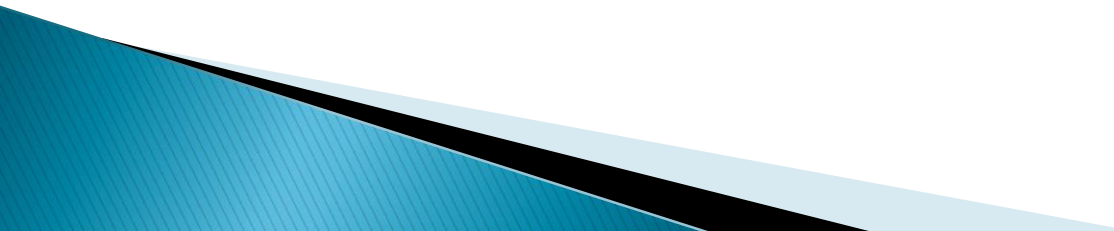
- Qualsevol dels descrits abans
- No segueixen amb la mirada un objecte familiar
- Manca d'intercanvis relacionals amb els cuidadors
- No estenen els braços de forma anticipada quan algú els pren a coll

ALS 12 MESOS

- Qualsevol dels descrits abans
 - No balbucejen
 - No imiten gestos
 - No assenyalen
 - Aparereixen moviments estereotipats
 - Falta de resposta a la veu humana. Sembla sord, però sabem que no ho és ja que hi ha sons que semblen interessar-li molt i d'altres molestar-lo molt com el taladre o la batedora
 - Hipoactivitat o excitació
-

ALS 15 MESOS

- Qualsevol dels descrits abans
 - No estableixen contacte visual quan parlen o quan els parlen
 - No mostren atenció compartida
 - No responen al nom
 - No responen a ordres senzilles
 - No fan bisí·labs propositius
 - Reaccionen de manera particular davant persones desconegudes
-

ALS 18 MESOS

- Qualsevol dels descrits abans
- Absència de joc representatiu
- No responen quan se'ls hi assenyala un objecte
- No assenyala per compartir informació
- No porten objectes als adults per mostrar-los-els
- Utilitzen els adults com si fossin instruments i els porten cap a l'objecte que necessiten agafant-los de la mà o del canell, però sovint sense mirar-los

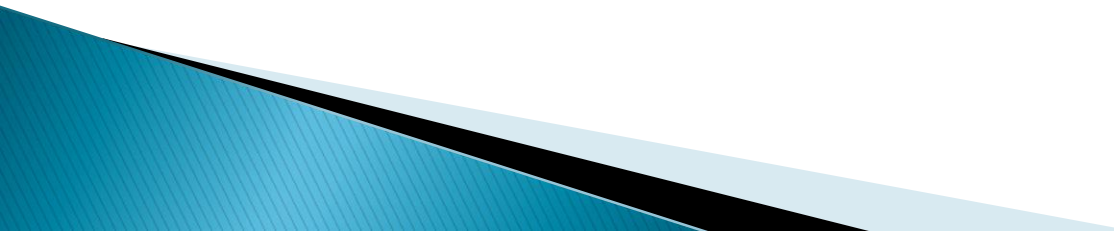
- ▶ Signes y síntomas de l'autisme (vídeo)

ALS 24 MESOS

- Qualsevol dels descrits abans
 - No fan frases de dos elements (no ecolàliques)
 - No mostren interès pels altres nens, o aquest interès té a veure amb la satisfacció dels seus desitjos i necessitats
 - Alguns nens fan manierismes i estereotípies motores, aletejos, girs, balancejos
 - Poden presentar conductes autolesives
 - No toleren el "no"
 - Es resisteixen als canvis
 - Alguns mostren hiperactius i irritables
 - Prefereixen jugar sols
-

A PARTIR DELS 36 MESOS

COMUNICACIÓ I LLENGUATGE

- Variabilitat entre l'absència total de llenguatge, jergó no comunicatiu, l'ecolàlies immediates o diferides, fins a la utilització d'un llenguatge correcte però sense interès comunicatiu que pot ser literal i prosòdic.
 - Parlen en tercera persona.
 - Interpretacions literals.
 - No comprensió de l'expressió facial i gestual.
 - Comunicació no verbal deficient.
 - Alteracions en la mirada, miren poc, mirades fugaces, miren com si traspassessin i en alguns moments semblen tenir la mirada perduda.
-

JOC

- Retard en el joc imaginatiu
- Alineen o classifiquen joguines
- El seu joc és repetitiu i estereotipat
- Tenen fixació per determinats objectes, que tot sovint fan girar
- Interès excessiu per activitats manipulatives i visoespaials
- Activitats sense finalitat aparent

RELACIÓ SOCIAL

- Imitació limitada
- Manca de reciprocitat
- Van "a la seva"
- Manca d'empatia
- Tendència a la soledat

PATRONS DE CONDUCTA I INTERESSOS REPETITIVS I RESTRINGITS

- Es fascinen per les característiques físiques dels objectes
- Es resisteixen als canvis
- Preocupació excessiva per mantenir rutines
- Fan estereotípies
- Presenten alteracions sensorials
- Són ritualistes

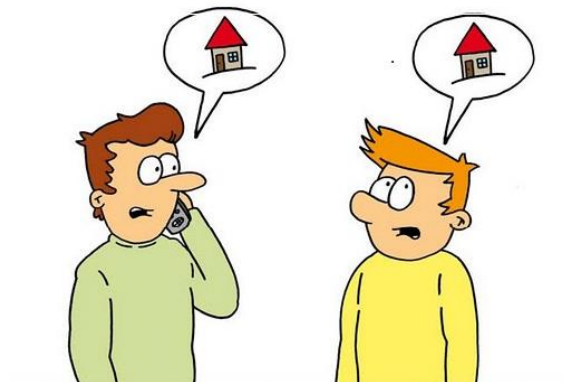

A PARTIR DELS 4-5 ANYS

Hi ha infants que no manifesten el TEA de manera clara fins que no es troben amb demandes socials més complexes

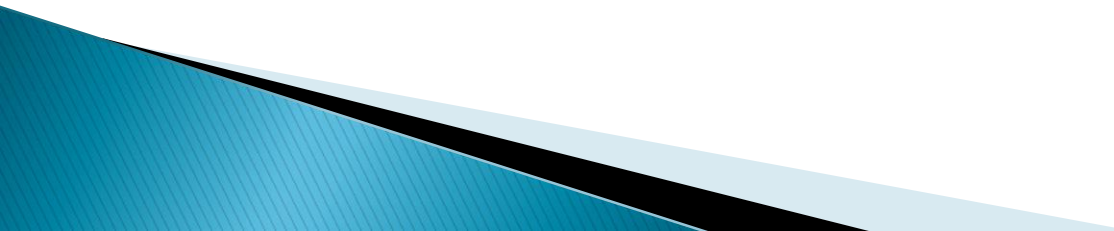
COMUNICACIÓ I LLENGUATGE

- Llenguatge prosòdic
- Vocabulari inusual per l'edat o restrictiu a un tema d'interès
- Llenguatge espontani escàs
- Escassa reciprocitat en la conversa
- Ecolàlies
- Poca interpretació del llenguatge no verbal

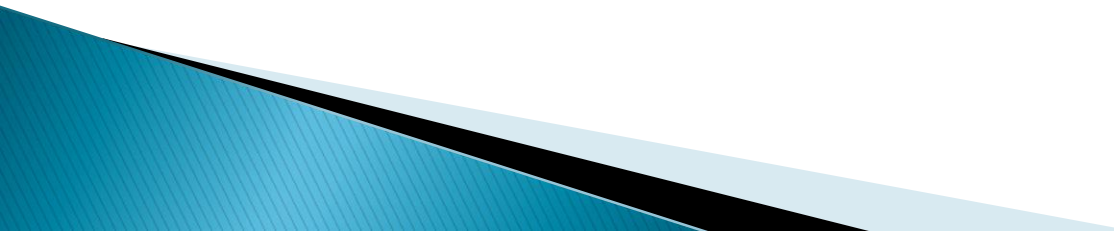

©Moritz Liebeknecht

RELACIONS SOCIALS

- Dificultat o poc interès per jugar amb els altres nens
 - Aproximacions inapropiades en el joc
 - Dificultats per interpretar les regles del joc
 - Ansietat en situacions de canvis de rutines
 - Interpretació literal de dobles sentits o bromes
 - Contacte visual escàs
 - Reaccions extremes davant la invasió del seu espai personal o mental
 - Dificultat per entendre els diferents registres de l'expressió emocional propis i dels altres.
-

CONDUCTA, INTERESSOS I ACTIVITATS

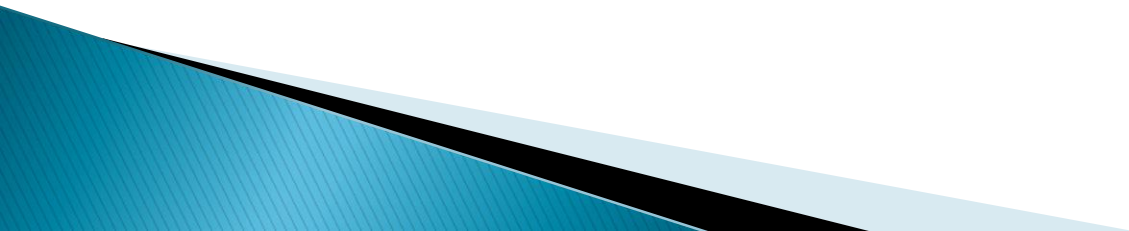
- Reaccions desproporcionades davant petits canvis
 - Manca de flexibilitat i joc imaginatiu cooperatiu
 - Joc solitari, repetitiu i amb la mateixa seqüència
 - Presència o no d'aleteig, marxa peculiar i manierismes.
 - Presència o no de manies i preferència per objectes.
 - Pensament rígid, concret. Entenen les coses de manera literal.
 - Canvis d'humor i dificultats per controlar els estats d'ànim.
-

ALTRES ÀREES

- Perfil inusual d'habilitats cognitives
- Associats van: alteracions de la son, hipersensibilitat sensorial, problemes d'alimentació, limitades habilitats d'autonomia personal, fòbies i pors

El laberint de l'autisme - vídeo

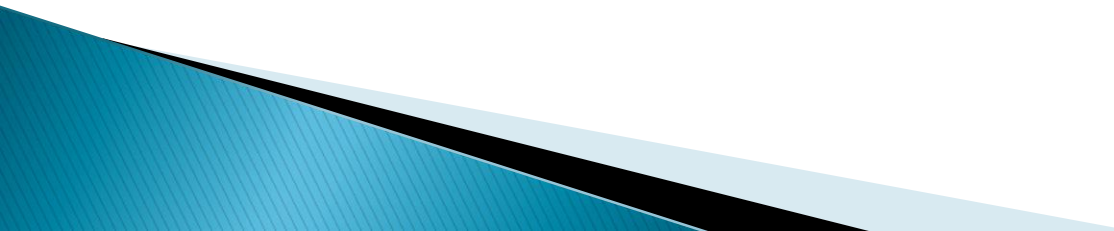

CARACTERÍSTIQUES QUE FAN DIFÍCIL L'APRENENTATGE I ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES.

Com són?

Tenen dificultats per fixar i mantenir l'atenció

Estratègies:

- Posar-nos a la seva alçada.
 - Fer servir l'objecte per aconseguir la mirada.
 - Col·locar la seva taula a prop de la mestra.
 - Les consignes, instruccions i senyals han de donar-se només després d'assegurar-nos l'atenció del nen.
 - Evitar estímuls innecessaris (visuals, verbals...), que confonen al nen i que fan centrar la seva atenció en el que és irrellevant.
 - Activitats amb resultats a curt termini, important acabar-les.
-

No aprenen per assaig error:

Per tant, per ensenyar qualsevol tasca hem d'assegurar un procés d'ensenyament sense errors. Proporcionant ajuda màxima al començament i després anar disminuint-la

Encadenament cap enrere.

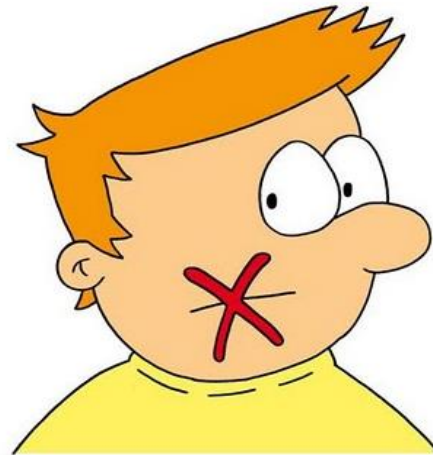

Expressió i comprensió del llenguatge.

La seva resposta és retardada.

Estratègies:

- Estar atents a la resposta.
- Donar una mica més de temps.

DIFICULTATS EN LA COMPRENSIÓ DEL LLENGUATGE

Estratègies:

Ús preferent de la modalitat visual. Mostrar el que es diu: gestos, objectes, fotos, pictogrames (ARASAAC, pàgina web interessant)

La seva comprensió i expressió del llenguatge és literal. No entenen bromes, ni ironies ni dobles sentits, ni metàfores.

Estratègies:

- Ús de llenguatge verbal concís, evitar modismes, dobles significats, bromes, explicacions moralistes i abstractes.

Ex: “Em moro de riure”, o dir “Molt bé!” per referir-nos a una cosa que ha fet malament.

De vegades necessiten més informació que els altres nens.

Estratègies:

- Especificar el que farem i el que necessitem.
Ex: no donar per fet que perquè marxem a casa agafaran la jaqueta.

Els costa comunicar-se.

Estratègies:

- Ser coneixedors de l'entorn del nen i partir de les seves motivacions.
 - Podem crear un panell amb fotos o pictogrames de tots els materials o activitats per què ells puguin escollir.
 - Tenir en compte que si poden accedir lliurement al que volen, ja no tenen per què comunicar-se.
 - ✓ Caixes tancades.
 - ✓ Objectes desitjats a una alçada a la que no arriben.
 - ✓ Objectes de corda que s'aturen.
 - ✓ Activitat gratificant que s'atura.
-

La seva expressió de vegades és nul·la o ecològica.

Estratègies:

- Sovint inicien el llenguatge a partir de l'ecològia, per tant necessiten que els donem el model del que volem que diguin.

Ex: no direm: "Diga-li que t'ho doni", sinò:
"Diga-li: dona-m'ho".

Si sabem què vol, no preguntem : "Què vols?" ,
sinó: "Digues: vull la pilota".

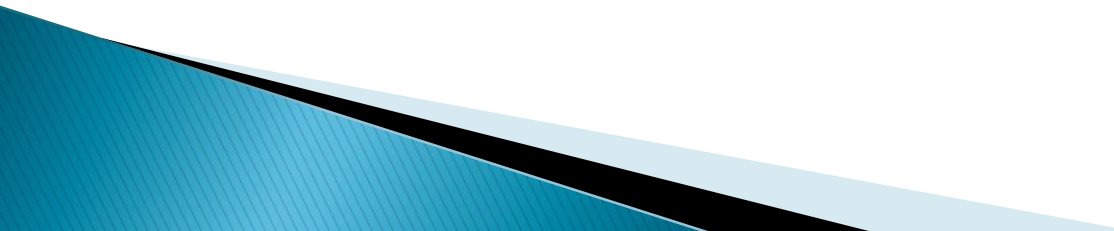
Els costa respondre a preguntes obertes.

Estratègies:

- Fer preguntes concretes.
- Utilitzar pictogrames.
- Donar opcions sobre coses que s'hagin de fer.

Hem de vigilar amb preguntes com: "Vols?" Ex: "Vols postre?", perquè ens podria dir que no. Direm: "Vols iogurt o gelat?" Si ho volem simplificar més, podem fer servir el recolzament visual.

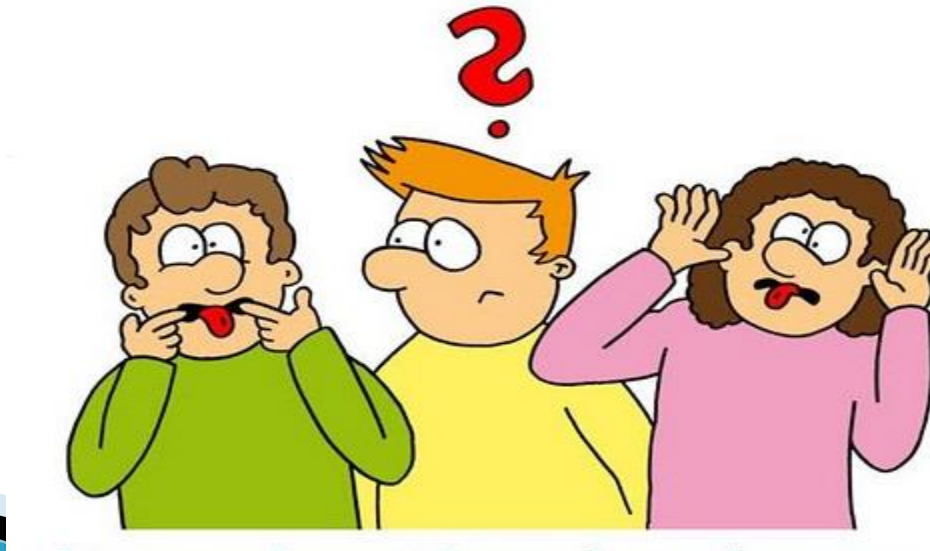
De vegades, no sabem si estan escollint o si estan repetint l'última cosa que hem dit. Per això, al principi, quan els oferim opcions, els podem oferir una cosa que sabem que no els agrada i una que sí. Ex: "Vols gelat o poma?" i ensenyar-los.

Són inexpressius i la seva prosòdia està alterada.

Estratègies:

- Treballar les expressions facials.
- Ajudar-los a entonar les frases.

Com processen la informació? **Poden fixar-se en els detalls sense arribar a veure els objectes com un tot.**

Per exemple, quan a nosaltres ens expliquen una història, el que és essencial es recorda fàcilment, mentre que el superficial es perd ràpidament i és un esforç inútil retenir-ho. En el seu cas no és així.

Estratègies:

- Concretar molt les instruccions.
- Eliminar detalls innecessaris de les tasques.

Tenen dificultats per comprendre les narracions.

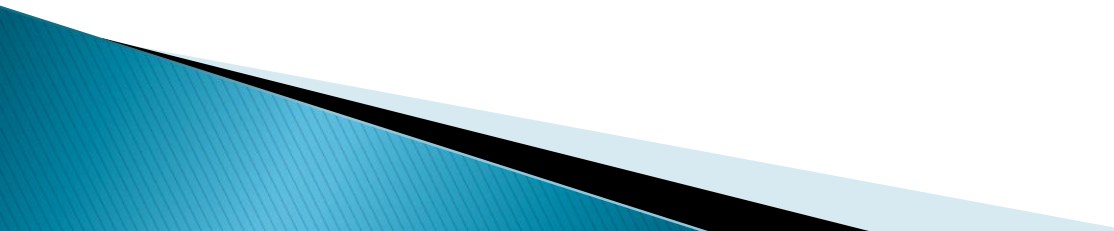
Estratègies:

- Històries amb suport visual.
(<http://www.aprendicesvisuales.org/>)
- Simplificar les narracions.
- Acompanyar la nostra narració amb canvis d'entonació i onomatopeies.

Tenen dificultat per generalitzar els aprenentatges.

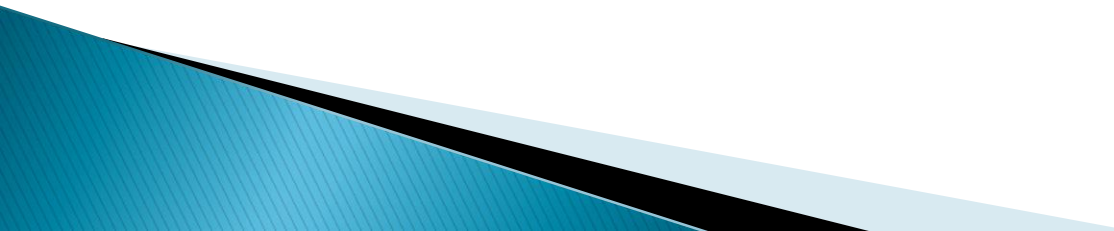
Estratègies:

- Fer servir els objectes més funcionals possibles.
 - Facilitar la qüestió pràctica, poc simbolisme. Aprofitar situacions que es produeixen de forma natural per ensenyar les habilitats desitjades.
 - Els objectius que ens marquem amb els nens han de ser funcionals. Hem de pensar que els aprenentatges han de tenir sentit pel nen.
-

Les situacions socials i les relacions...

Les habilitats que altres nens adquireixen de manera natural, ells les han d'aprendre.

Estratègies:

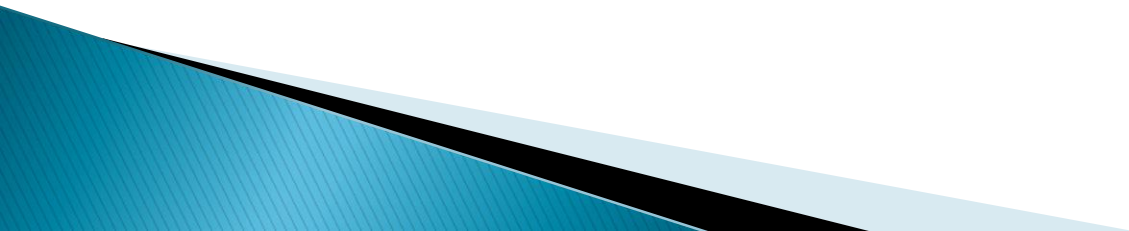
- Fer explícites les normes de la interacció.
 - Fer explícites les normes de conducta quan es va a un lloc nou.
 - Fer explícites les normes de la conversa.
 - Fer explícites les normes dels jocs.
-

Els costa entendre les situacions socials. No entenen les situacions de conflicte.
Estratègies:

- Ajudar-lo a identificar emocions bàsiques.
Suport de pictogrames, mímica, miralls, contes.
- Aprofitar situacions per parlar d'emocions bàsiques.
- Fer servir els contes.

Mi hermanito de la Luna

Els costa entrar en relació, sobretot amb els altres nens.

Estratègies:

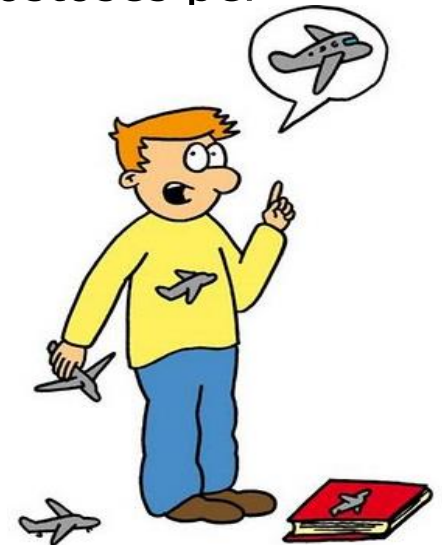
- Abans d'iniciar les interaccions amb els iguals primer han de referenciar-se amb l'adult. Hem de ser persones gratificants per ells.
 - No hem de forçar la interacció, però si fomentar-la.
 - Observem en quins moments es dóna, amb quins nens, i de quina manera.
 - Per ells són més fàcils les relacions un a un.
 - Respondre consistentment davant de conductes verbals o gestuals, encara que no siguin intencionals. És important fer-les funcionals donant-les aquest sentit.
 - Interpretar els seus actes com a comunicatius encara que en principi no ho siguin.
 - Partir dels interessos del nen.
 - Donar eines per la interacció social.
 - Donar idees, sobretot per les hores de pati, per ajudar-los a sortir de l'aïllament.
-

Repertori d'interessos.

Els seus interessos són restringits.

Estratègies:

- Aprenentatge motivador basant-nos en els interessos dels nens. (Ex: nens que aprenen a contar contant trens).
- Intercalar activitats agradables amb les més costoses per tal d'ajudar-los a ampliar aquests interessos.

El seu joc és repetitiu.

- De vegades li podem permetre però hem de valorar en quines ocasions s'haurà de limitar.

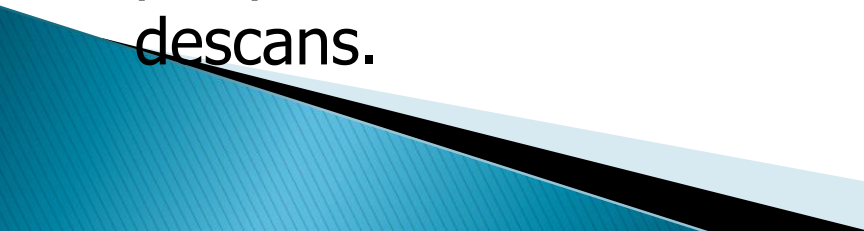
Estratègies:

- ✓ Amb una conducta alternativa o incompatible

Sovint apareixen rutines i obsessions en el seu dia a dia.

Estratègies:

- Respectar la necessitat de què les rutines no canviïn.
 - Pel que fa a les obsessions, negociar espais i temps en què no interfereixin en les activitats de l'aula.
 - No amagar els objectes que són del seu interès.
(intentar aparcar-los, guardar-los a les butxaques...)
 - Poden aparèixer conductes ritualistes o obsessives perquè estan cansats, és important oferir un temps de descans.
-

**Les normes i els límits han d'estar presents,
així se sentiran més segurs.**

Estratègies:

- De vegades els angoixa molt l'ús de la negació al parlar.

Alternatives al *no* :

Informar. Ex: "El telèfon mòbil és de la mare".

Substituir per un sí. Ex: "Vull el tren". "Sí, primer el conte i després el tren".

Descriure les situacions. Ex: "Hem d'anar de la mà perquè et podries fer mal".

Manca d'autonomia.

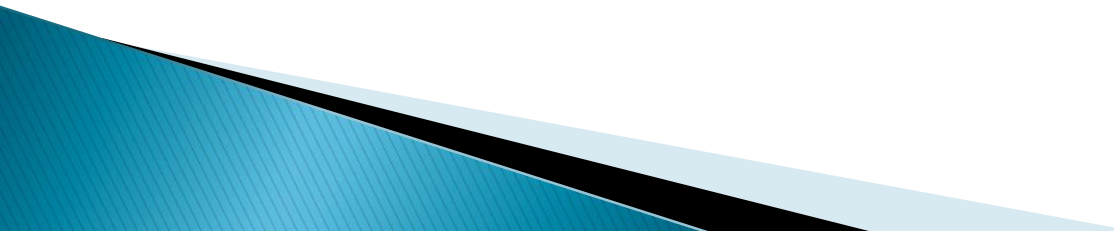
Estratègies:

- Donar petites responsabilitats relacionades amb l'autonomia.
- Ajudar-los a adquirir les rutines.

Gran inquietud motora.

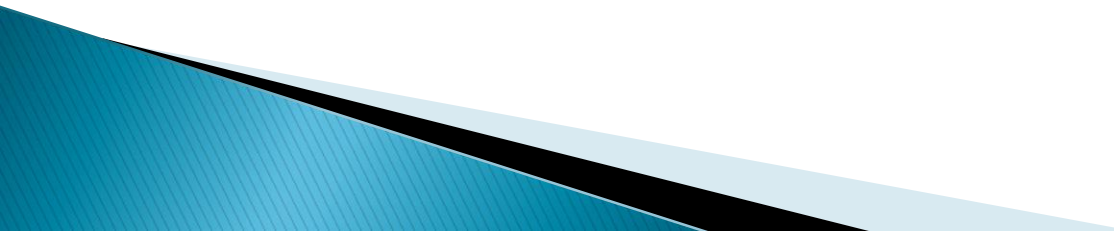
Estratègies:

- Oferir-li activitats que li agradin a la taula i a la cadira i intentar ampliar els temps que està assegut.
 - Permetre-li moments en què es pugui aixecar donant-los una funcionalitat sempre que sigui possible.
-

Funcions executives.

Tenen poques idees ja que tenen dificultats per imaginar i per planificar. Sovint els amoïna fer les coses sols.

Estratègies:

- Guiar i donar alternatives.
 - Donar idees de joc.
 - Començar-los les feines o les activitats.
 - Presentar les coses entre els dos: "Ara farem..."
-

Els costa molt planificar-se i organitzar-se i s'angoixen molt quan no saben què passarà.

Estratègies:

- Estructurar el temps, fins i tot el temps lliure.
- No improvisar en la mesura que es pugui. Tot allò que no és predictable augmenta l'angoixa.
- Han de poder confiar en nosaltres. Hem de complir.

Els alts nivells d'ansietat i estrès que poden venir donats per:

- Dificultat per tolerar l'espera.
- Dificultat per tolerar els canvis.
- La quantitat d'ímputs auditius i la manca de comprensió del llenguatge.
- La manca de comprensió de les situacions.
- L'incertesa de no saber què passarà.

Són molt importants les rutines; partint de les rutines es poden realitzar els canvis.

Necessiten:

- Un marc estable, referents.
- Continuïtat i estabilitat.

Aquests alts nivells d'ansietat poden donar lloc a conductes disruptives.

Els reforçadors.

- Als nostres nens els agraden els reforçadors tangibles. La recompensa social i la pressió dels companys, (l'orgull de ser el primer) no els interessa tant.
- És important saber quines coses els agraden. Podem tenir una caixeta de recompenses.
- Malgrat fer servir recompenses tangibles, aquestes han d'estar sempre acompanyades del reforç social per poder anar substituint a poc a poc el tangible pel social.
- Una activitat pot ser un reforçador.
- Els reforçadors han d'anar variant.
- S'han de reforçar sistemàticament les aproximacions successives a la conducta que esperem del nen fins arribar a què generalitzi.
- Gratificació immediata: quan el nen pot perdre fàcilment l'atenció i l'interès.
- Gratificació a mig-llarg termini: quan està preparat per esperar.
Ex: economia de fitxes: el nen acumula uns punts com a reforç immediat que més endavant canviarà per un reforç.

Moments difícils.

- Canvis (prof. malalta, avisar família)
- Entrades i sortides.
- Festivals i situacions festives.
- Pati, menjador.
- Estones lliures.
- Moments de pressió.
- Considerar la modalitat sensorial: molts nens presenten peculiaritats en el processament de la informació que els arriba a través dels sentits. Estímul insignificants per la majoria poden ser molt atractius per ells (llums, reflexos, sons particulars...). En canvi altres que per nosaltres poden ser insignificants per ells poden ser molt desagradables i fins i tot dolorosos.
- Dificultat per identificar l'origen del dolor.

A L'ESCOLA TOTHOM HA DE CONÈIXER EL NEN.

Professionals:

- Hem de vigilar, són nens que desperten molts sentiments i no s'ha de treballar sol.
 - Els nens amb TEA no milloren per inèrcia ni espontàniament, el no empitjorament també s'ha de valorar en aquells moments en què no hi ha una millora evident.
 - S'han de valorar respecte a si mateixos.
 - Els nens no només aprenen de tenir un nen diferent a l'aula, sinó de veure com el tracta la mestra, i agraeixen el tracte diferenciat, ja que capten que aquest tracte no respon a una injustícia sinó a una necessitat.
 - Són disharmònics.
 - Moltes vegades no poden evitar el que fan.
 - Reaccionen al tracte diferenciat.
 - Són nens discontinus en el seu desenvolupament.
-

Els pares

Bienvenidos a Holanda

por Emily Perl Kingsley

A menudo me piden que describa lo que es la experiencia de criar a un niño con una discapacidad. Para ayudar a entender lo que esta experiencia única significa, a aquellos que nunca la han tenido; para poder imaginar lo que se siente, déjenme decirles que es algo parecido a lo siguiente...

Cuando se va a tener un bebé es como planificar un viaje de vacaciones fabulosas a Italia. Se compran un montón de guías turísticas y se hacen planes maravillosos: el Coliseo, el David de Miguel Angel, las Góndolas de Venecia.

Uno se prepara incluso para aprender algunas palabras en italiano. Es muy emocionante.

Luego que se han pasado meses en expectativa, finalmente llega el esperado día. Horas más tarde, el avión aterriza. La aeromoza se acerca y anuncia:

"Bienvenidos a Holanda".

"Holanda?!" se pregunta uno. "Como que Holanda?!" Mi vuelo era para Italia!

Se supone que debía estar en Italia. Toda mi vida he soñado con ir a Italia.

Pero, ha habido un cambio en el plan de vuelo. El avión aterrizó en Holanda y debe quedarse aquí.

Lo importante es que no le han llevado a un lugar horrible, desagradable y sucio, lleno de pestilencia, hambre y enfermedad. Es sólo un lugar diferente.

Así es que usted debe salir a hacer compras y adquirir nuevos mapas y guías. Y debe aprender un nuevo idioma. Y conocerá a un montón de gente que nunca habría conocido.

Sólo que es un lugar diferente. Con un ritmo un poco menos ajetreado que el de Italia, menos bullicioso y aparatoso. Pero, luego de estar allí por un tiempo, una vez que la agitación ha pasado, usted mira a su alrededor y comienza a darse cuenta de que Holanda tiene los molinos de viento, y Holanda tiene los tulipanes. Holanda incluso tiene los Rembrandts!

Pero todo el mundo está muy ocupado yendo y viniendo de Italia, y todos se ufanan de las maravillosas vacaciones que han pasado allí. Y por el resto de su vida, usted se dirá "Si, allí es donde yo debía haber ido. Eso es lo que tenía planeado".

Y ese dolor nunca, nunca jamás se irá, pues la pérdida de ese sueño es una perdida muy significativa.

Pero, si usted se pasa la vida lamentando el hecho de que no llegó a Italia, nunca tendrá el espíritu libre para disfrutar lo más especial, lo más precioso de Holanda.

**MOLT IMPORTANT
BUSCAR ESTRATÈGIES PER COORDINAR-
NOS AMB ELS PARES I MARES.**

¿Qué nos pediría un autista?

- 1.** Ayúdame a comprender. Organiza mi mundo y facilítame que anticipe lo que va a suceder. Dame orden, estructura, y no caos.
- 2.** No te angusties conmigo, porque me angustio. Respeta mi ritmo. Siempre podrás relacionarte conmigo si comprendes mis necesidades y mi modo especial de entender la realidad. No te deprimas, lo normal es que avance y me desarrolle cada vez más.
- 3.** No me hables demasiado, ni demasiado deprisa. Las palabras son "aire" que no pesa para ti, pero pueden ser una carga muy pesada para mí. Muchas veces no son la mejor manera de relacionarte conmigo.
- 4.** Como otros niños, como otros adultos, necesito compartir el placer y me gusta hacer las cosas bien, aunque no siempre lo consiga. Hazme saber, de algún modo, cuándo he hecho las cosas bien y ayúdame a hacerlas sin fallos. Cuando tengo demasiados fallos me sucede lo que a ti: me irrito y termino por negarme a hacer las cosas.
- 5.** Necesito más orden del que tú necesitas, más predictibilidad en el medio que la que tú requieres. Tenemos que negociar mis rituales para convivir.
- 6.** Me resulta difícil comprender el sentido de muchas de las cosas que me piden que haga. Ayúdame a entenderlo. Trata de pedirme cosas que puedan tener un sentido concreto y descifrable para mí. No permitas que me aburra o permanezca inactivo.
- 7.** No me invadas excesivamente. A veces, las personas sois demasiado imprevisibles, demasiado ruidosas, demasiado estimulantes. Respeta las distancias que necesito, pero sin dejarme solo.
- 8.** Lo que hago no es contra ti. Cuando tengo una rabieta o me golpeo, si destruyo algo o me muevo en exceso, cuando me es difícil atender o hacer lo que me pides, no estoy tratando de hacerte daño. Ya que tengo un problema de intenciones, ¡no me atribuyas malas intenciones!

9. Mi desarrollo no es absurdo, aunque no sea fácil de entender. Tiene su propia lógica y muchas de las conductas que llamáis "alteradas" son formas de afrontar el mundo desde mi especial forma de ser y percibir. Haz un esfuerzo por comprenderme.

10. Las otras personas sois demasiado complicadas. Mi mundo no es complejo y cerrado, sino simple. Aunque te parezca extraño lo que te digo, mi mundo es tan abierto, tan sin tapujos ni mentiras, tan ingenuamente expuesto a los demás, que resulta difícil penetrar en él. No vivo en una "fortaleza vacía", sino en una llanura tan abierta que puede parecer inaccesible. Tengo mucha menos complicación que las personas que os consideráis normales.

11. No me pidas siempre las mismas cosas ni me exijas las mismas rutinas. No tienes que hacerte tú autista para ayudarme. El autista soy yo, no tú.

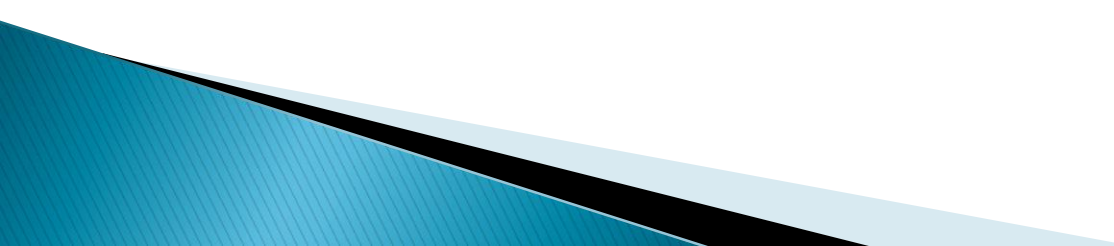
12. No sólo soy autista. También soy un niño, un adolescente, o un adulto. Comparto muchas cosas de los niños, adolescentes o adultos a los que llamáis "normales". Me gusta jugar y divertirme, quiero a mis padres y a las personas cercanas, me siento satisfecho cuando hago las cosas bien. Es más lo que compartimos que lo que nos separa.

13. Merece la pena vivir conmigo. Puedo darte tantas satisfacciones como otras personas, aunque no sean las mismas. Puede llegar un momento en tu vida en que yo, que soy autista, sea tu mayor y mejor compañía.

14. No me agredas químicamente. Si te han dicho que tengo que tomar una medicación, procura que sea revisada periódicamente por el especialista.

15. Ni mis padres ni yo tenemos la culpa de lo que me pasa. Tampoco la tienen los profesionales que me ayudan. No sirve de nada que os culpéis unos a otros. A veces, mis reacciones y conductas pueden ser difíciles de comprender o afrontar, pero no es por culpa de nadie. La idea de "culpa" no produce más que sufrimiento en relación con mi problema.

16. No me pidas constantemente cosas por encima de lo que soy capaz de hacer. Pero pídemelo lo que puedo hacer. Dame ayuda para ser más autónomo, para comprender mejor, pero no me des ayuda de más.

17. No tienes que cambiar completamente tu vida por el hecho de vivir con una persona autista. A mí no me sirve de nada que tú estés mal, que te encierres y te deprimas. Necesito estabilidad y bienestar emocional a mi alrededor para estar mejor. Piensa que tu pareja tampoco tiene culpa de lo que me pasa.

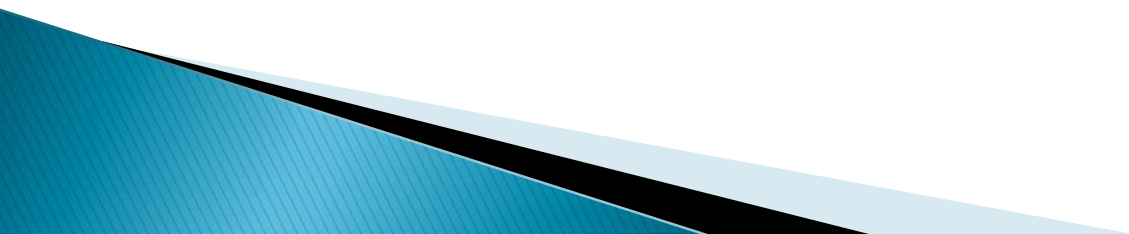
18. Ayúdame con naturalidad, sin convertirlo en una obsesión. Para poder ayudarme, tienes que tener tus momentos en que reposas o te dedicas a tus propias actividades. Acércate a mí, no te vayas, pero no te sientas como sometido a un peso insoportable. En mi vida, he tenido momentos malos, pero puedo estar cada vez mejor.

19. Acéptame como soy. No condiciones tu aceptación a que deje de ser autista. Sé optimista sin hacerte "novelas". Mi situación normalmente mejora, aunque por ahora no tenga curación.

20. Aunque me sea difícil comunicarme o no comprenda las sutilezas sociales, tengo incluso algunas ventajas en comparación con los que os decís "normales". Me cuesta comunicarme, pero no suelo engañar. No comprendo las sutilezas sociales, pero tampoco participo de las dobles intenciones o los sentimientos peligrosos tan frecuentes en la vida social. Mi vida puede ser satisfactoria si es simple, ordenada y tranquila. Si no se me pide constantemente y sólo aquello que más me cuesta. Ser autista es un modo de ser, aunque no sea el normal. Mi vida como autista puede ser tan feliz y satisfactoria como la tuya "normal". En esas vidas, podemos llegar a encontrarnos y compartir muchas experiencias.

Ángel Rivière APNA, Madrid, 1996.

Afanya: El trabajo con niños del espectro autista - vídeo

Moltes gràcies.